

Práva a povinnosti knížete

Lichtenštejnské knížectví je ústavní dědičná monarchie na demokratickém a parlamentním základě. Práva a povinnosti hlavy státu Lichtenštejnského knížectví jsou stanoveny v jeho [ústavě ze dne 5. října 1921](#):

Imunita (článek 7, odst. 2)

Kníže ve své zemi nepodléhá žádným soudním pravomocím a požívá plné imunity. To platí i pro člena knížecího domu, který za hlavu státu jeho funkce vykonává.

Zahraniční politika (článek 8)

Kníže zastupuje Lichtenštejnsko vůči ostatním zemím.

Tento úkol plní kníže, aniž by byla dotčena nezbytná spolupráce vlády. Jako hlava státu podepisuje kníže státní smlouvy osobně, nebo tento výkon deleguje na svého zástupce. Některé státní smlouvy vyžadují pro jejich platnost také souhlas parlamentu.

V zahraniční politice hraje hlava státu obzvláště aktivní roli, která jde daleko za obecné povinnosti reprezentace. Plodem této aktivní politiky je například lichtenštejnské velvyslanectví v Bernu, které bylo zřízeno v roce 1944 za vlády knížete Františka Josefa II. na náklady knížecího domu. Stejně jako přistoupení země k OSN v roce 1990 a vstup do Evropského prostoru (ECW) v roce 1995. Obojí vzešlo z iniciativy knížete Hanse-Adama II.

Spoluúčast na legislativě (články 9, 64 a 65)

Kníže se aktivně zapojuje do legislativního procesu. Má jak právo iniciativy, tak i právo sankce.

Právo iniciativy umožňuje knížeti prostřednictvím vládního návrhu zákon přijmout, změnit anebo zrušit.

Na rozdíl od jiných konstitučních monarchií se kníže jako hlava státu v žádném případě neomezuje na pouhé formální podepisování, a tím uznávání zákonů. Při ratifikaci knížetem se zde spíše jedná o podstatnou součást legislativního procesu. Návrh zákona se stane právně závazným a platným, pouze pokud byl knížetem schválen, spolupodepsán předsedou vlády a také zveřejněn.

Pokud kníže do šesti měsíců se zákonem nesouhlasí, návrh zákon nevstoupí v platnost a návrh zákona není už projednáván. Knížecí dům doposud právo veta v legislativě uplatnil pouze třikrát: v roce 1961 při návrhu nového loveckého zákona, v roce 1994 při novele zákona o lichtenštejnském státním soudním dvoře a v roce 1998 při novele zákona o podpoře vzdělávání dospělých. Všem případům je společné to, že kníže své odmítnutí je neratifikovat zdůvodnil.

Vydávání nouzových vyhlášek (článek 10)

Kníže má za určitých okolností právo vydávat nouzové vyhlášky.

V naléhavých případech, bez zapojení parlamentu, může kníže - v souladu s ústavními požadavky - zajistit nouzově nutná opatření, nezbytná pro bezpečnost a blaho státu. Nouzové vyhlášky pozbývají platnosti nejpozději šest měsíců po jejich přijetí.

Soudy (články 11 a 96)

K výběru soudců využívají kníže i parlament společně grémiem.

Tomuto grémiu vládnoucí kníže předsedá a má v něm rozhodující hlas. Může do tohoto orgánu jmenovat tolik členů, kolik parlament deleguje. Parlament deleguje jednoho zástupce z každé skupiny voličů zastoupených v parlamentu. Vláda deleguje příslušného člena vlády odpovědného za soudnictví. Vybraní kandidáti mohou být grémiem doporučeni parlamentu pouze se souhlasem knížete. Pokud parlament doporučeného kandidáta zvolí, jmenuje ho kníže soudcem.

Pokud parlament kandidáta doporučeného grémiem odmítne a během čtyř týdnů nebude možné dosáhnout dohody o novém kandidátovi, musí parlament navrhnout protikandidáta a vyhlásit referendum. V případě referenda jsou občané s volebním právem rovněž oprávněni nominovat kandidáty dle podmínek iniciativy (článek 64). Pokud se hlasuje o více než dvou kandidátech, pak se hlasuje ve dvou hlasovacích kolech dle čl. 113 odst. 2. Kandidát, který získá nadpoloviční většinu hlasů, bude knížetem jmenován soudcem.

Právo udělit milost (článek 12)

Kníže má právo udělit milost.

To knížeti umožňuje omilostnit odsouzené osoby, pozměnit nebo zmírnit pravomocně udělené tresty nebo zastavit již zahájená soudní vyšetřování.

Projev oddanosti dědicům (články 13 a 51)

V případě nástupnictví na trůn musí být do 30 dnů svolán parlament k mimořádnému zasedání. Na tomto zasedání následník trůnu v písemné listině potvrdí, že „bude vládnout v Lichtenštejnském knížectví v souladu s ústavou a dalšími zákony, zachovávat jeho integritu a nerozlučně a stejným způsobem dbát na svrchovaná práva.“

Zastupování (článek 13bis)

Kníže má právo ustanovit svého zástupce.

Kníže může z důvodu přechodné indispozice, nebo pro přípravu na následnictví trůnu svěřit příštímu dědicovi právoplatnému plnoletému princovi z knížecího domu jako svému zástupci vykonávání svrchovaných práv.

Hlasování o vyslovení nedůvěry (článek 13ter)

Lid je v odůvodněném případě oprávněn podat žádost o vyslovení nedůvěry vůči knížeti.

Takovýto požadavek musí vyžadovat alespoň 1 500 oprávněných voličů. Pokud je návrh na vyslovení nedůvěry schválen, parlament vydá doporučení a nařídí referendum. Bude-li žádost lidem přijata, stanoví další postup knížecí rodový zákon.

Parlament (články 48 a 54)

Kníže má právo parlament svolat, ukončit a ze závažných důvodů odložit jeho jednání na dobu nejvýše tří měsíců nebo jej rozpustit.

Na začátku každého roku kníže tradičně zahajuje parlamentní jednání slavnostním projevem z trůnu.

Vydávání knížecích nařízení (články 49 a 85)

Kníže má právo vydávat vyhlášky.

Kníže svolává parlament vyhláškou na začátku každého roku. Předseda vlády obstarává záležitosti přímo přidělené knížetem a dekrety a vyhlášky vydané knížetem nebo vládou.

Vláda (články 79 a 80)

Kníže jmenuje na základě svého návrhu a po vzájemné dohodě s parlamentem předsedu vlády a členy rady.

Ztratí-li vláda důvěru knížeti nebo parlamentu, její oprávnění vykonávat úřad zaniká. Ztratí-li jeden z členů vlády důvěru knížeti nebo parlamentu, rozhodnou obě strany po vzájemné dohodě o jeho odvolání.

Zrušení monarchie (článek 113)

Lid může podat návrh na zrušení monarchie.

Pro tuto žádost je potřeba nejméně 1 500 oprávněných voličů. Pokud tento požadavek lid vznese, musí parlament vypracovat novou, nyní republikánskou ústavu. Tato musí být nejdříve po jednom roce a nejpozději do dvou let podrobena referendu.

V rámci tohoto referenda má kníže rovněž právo předložit lidu svou novou ústavu.